

UNIVERSITATEA "ALEXANDRU IOAN CUZA" IAȘI
FACULTATEA DE ECONOMIE ȘI ADMINISTRAREA AFACERILOR

DREPTUL AFACERILOR

IAȘI
2022

Capitolul V. RĂSPUNDEREA JURIDICĂ

V.1. Noțiune

V.2. Principiile răspunderii juridice

V.3. Funcțiile răspunderii juridice

V.4. Condițiile răspunderii juridice

V.5. Formele răspunderii juridice

Capitolul VI . DREPTUL DE PROPRIETATE

IV.1. Noțiune

IV.2. Obiectul dreptului de proprietate

IV.3. Formele dreptului de proprietate

IV.4. Atributele dreptului de proprietate

IV.5. Dobândirea dreptului de proprietate

IV.6. Apărarea dreptului de proprietate

RĂSPUNDEREA JURIDICĂ

V.1. NOȚIUNE

- sens restrâns *o formă de răspundere socială reglementată prin intermediul normelor juridice emise de către stat, a căror respectare este asigurată, la nevoie, prin coerciție statală*
- sens larg: conduita ilicită a persoanei (infrațiuni, delikte civile, abateri disciplinare, contravenții) determină aplicarea sancțiunii prevăzute de lege

V.2. PRINCIPIILE RĂSPUNDERII JURIDICE

- **principiul legalității răspunderii:** răspundere stabilită în condițiile și cazurile prevăzute de lege
- **principiul răspunderii pentru fapta săvârșită cu vinovăție**
- **principiul răspunderii personale:** sancțiunea revine celui efectiv vinovat de comiterea faptei

V.2. PRINCIPIILE RĂSPUNDERII JURIDICE

Principiul unicității răspunderii: se angajează pentru o singură faptă săvârșită, generând o singură sancțiune

Justețea sau proporționalitatea răspunderii: corelarea răspunderii, a pericolului ei social sau a întinderii pagubei, a forme de vinovăție

Principiul umanismului răspunderii penale: sancțiunea are un rol educativ și vizează reintegrarea socială a acestuia.

Principiul prevenției prin răspundere: sancționarea celui vinovat are rolul de a preveni săvârșirea în continuare a unor fapte ilegale.

Principiul celerității sau operativității tragerii la răspundere: momentul aplicării sancțiunii trebuie să fie cât mai aproape de cel al comiterii faptei.

RĂSPUNDEREA JURIDICĂ

V.3. FUNCȚIILE RĂSPUNDERII JURIDICE

- **preventivă:** descurajează încălcarea normelor juridice.
- **sanționatoare:** aplicarea unei sancțiuni.
- **educativă:** îndreptarea conduitei anti-sociale a faptuitorului.

V.4. CONDIȚIILE ANGAJĂRII RĂSPUNDERII JURIDICE

1. fapta ilicită
2. prejudiciul
3. legătura de cauzalitate
4. vinovăția

V.4. CONDIȚIILE ANGAJĂRII RĂSPUNDERII JURIDICE

1. **Fapta ilicită** (acțiune sau inacțiune) - o încălcare a normelor juridice

- *acțiunea*: atitudinea activă a autorului faptei ilicite, sancționată pentru că s-a manifestat într-o conduită care interzice subiectului de drept să acționeze, obligându-l la o abținere

- *inacțiunea*: conduită de abținere sau omisiune de la realizarea unei acțiuni, cerută de lege persoanei obligate să o săvârșească

2. **Prejudiciul sau rezultatul socialmente dăunător** (material sau moral)

Efectul sau consecința care decurge din săvârșirea faptei ilicite

- *material*: transformări în lumea materială, care pot fi evaluate în bani;

- *moral*: rezultatul necuantificabil în bani al unei fapte ilicite

V.4. CONDIȚIILE ANGAJĂRII RĂSPUNDERII JURIDICE

3. **Legătura de cauzalitate dintre faptă și prejudiciu:** ansamblu de fenomene legate între ele care determină sau condiționează producerea unui fenomen.

4. **Vinovăția** (intenție sau culpă)

Atitudinea psihică a subiectului de drept față de fapta săvârșită și de rezultatul acesteia.

- *intenție*: persoana prevede rezultatul faptei sale, urmărind producerea lui sau deși nu îl urmărește, acceptă posibilitatea producerii lui;

- *culpă*: persoana prevede rezultatul faptei sale, dar nu îl acceptă, socotind fără temei că el nu se va produce sau nu prevede rezultatul faptei sale, deși trebuia și putea să îl prevadă.

V.5. Formele răspunderii juridice

Răspunderea penală:

- are ca temei infracțiunea;
- obiectiv - prevenirea săvârșirii faptelor penale;

Răspunderea administrativă:

- *contravențională*: săvârșirea unei contravenții.
- *disciplinară*: încălcarea unor drepturi și neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a unor obligații în relațiile din administrația publică.

V.5. Formele răspunderii juridice

Răspunderea disciplinară: încălcarea normelor de disciplină a muncii de către angajații unei unități, prin săvârșirea unei abateri disciplinare.

Răspunderea civilă (*patrimonială*): producerea unei pagube de natură materială.

- *delictuală*: o persoană cauzează alteia un prejudiciu prin fapta sa ilicită;

- *contractuală*: intervine ca urmare a neexecutării, executării necorespunzătoare sau cu întârziere a obligațiilor contractuale de către una dintre părți.

VI.1. NOȚIUNE - PROPRIETATEA

Proprietatea - însușirea de către oameni a diferitelor bunuri;

DEX: proprietate s. f.: stăpânire deplină, în baza unui drept recunoscut, asupra unui bun material.

- *sens larg*: deținere exclusivă a unui bun de către o persoană și posibilitatea de a-l folosi potrivit bunului plac, în limitele legii.

- *sens restrâns*: drept real, exclusiv, absolut și perpetuu, care poate fi apărat la nevoie prin intermediul justiției.

Dreptul de proprietate „*acel drept real care conferă titularului său dreptul de a întrebuința un bun potrivit naturii sau destinației sale, de a-l folosi și de a dispune de el, în mod exclusiv și perpetuu, în cadrul și cu respectarea dispozițiilor legale*”.

IV.2. OBIECTUL DREPTULUI DE PROPRIETATE - BUNURILE

Clasificarea bunurilor

- *modul de percepere al bunurilor*: corporale și incorporale
- *regimul stabilit de lege*: publice sau private
- *caracteristicile lor fizice*: mobile și imobile
- *natura lor*: divizibile sau indivizibile
- *voința omului*: principale sau accesorii

VI.3. Formele dreptului de proprietate

- 1. Proprietatea publică** *„dreptul de proprietate ce aparține statului sau unei unități administrativ-teritoriale asupra bunurilor care prin natura lor sau prin declarația legii sunt de uz ori de interes public, cu condiția să fie dobândite prin unul dintre modurile prevăzute de lege”* (art.858 Cod civil).

Bunurile proprietate publică - stabilite prin *lege organică*: bogățiile de interes public ale subsolului, spațiul aerian, apele cu potențial energetic valorificabil, de interes național, plajele, marea teritorială, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental

Regim special: inalienabile, imprescriptibile și insesizabile; supuse contractului de concesiune, în condițiile legii

- 2. Proprietatea privată** *„dreptul titularului de a poseda, folosi și dispune de un bun în mod absolut, exclusiv și perpetuu, în limitele stabilite de lege”* (art. 555 Cod civil).

Obiect - bunurile de uz sau de interes privat aparținând persoanelor fizice, persoanelor juridice private sau publice, inclusiv bunurile care aparțin domeniului privat al statului sau al unităților administrativ-teritoriale (art. 553 alin. 1 Cod civil).

Regim de drept comun: sunt în circuitul civil, putând fi dobândite în orice mod prevăzut de lege.

VI.4. Atributele dreptului de proprietate

- **Posesia** – dreptul de a detine un bun, potrivit naturii sale;
- **Folosința** – dreptul de a întrebuința și de a se bucura de foloasele pe care un bun le poate produce (fructe, venituri);
- **Dispoziția** – dreptul de a dispune de bun în funcție de nevoile personale (vânzare, consumare, închiriere, împrumut), în condițiile legii.

Posesia și efectele sale

„exercitarea în fapt a prerogativelor dreptului de proprietate asupra unui bun de către persoana care îl stăpânește și care se comportă ca un proprietar” (art. 916 Cod civil).

Efectele pe care legea le stabilește pentru faptul posesiei:

- posesorul poate dobândi proprietate asupra bunului posedat sau asupra fructelor produse de acesta;
- în cazul bunurilor mobile, posesorul lor este prezumat proprietar până la proba contrarie;
- în situația în care un bun mobil nu aparține nimănui, în condițiile legii, posesorul său devine proprietarul acestuia.

Vicii: Discontinuitatea, Violența, Clandestinitatea, Precaritatea

VI.5. Dobândirea dreptului de proprietate

- *convenție*, contract între proprietarul bunului și alte persoane.
- *moștenirea*: moștenitorii primesc de la predecesorul lor dreptul de proprietate asupra bunului sau bunurilor pe care acesta le deținea în timpul vieții
- *accesiunea*: proprietarul unui bun devine și proprietarul a tot ce se alipește cu bunul ori se încorporează în acesta
- *uzucapiunea*: dobândirea dreptului de proprietate asupra unui bun imobil sau mobil după folosirea acestuia un timp îndelungat
- *posesia de bună-credință*: în cazul bunurilor mobile
- *ocupațiunea*: posesorul unui bun mobil care nu aparține nimănui devine proprietarul acestuia de la data intrării în posesie, cu respectarea legii
- *tradițiunea*: predarea efectivă, materială, a unui bun noului proprietar.
- *hotărâre judecătorească*: act prin care instanța de judecată stinge un conflict juridic.

VI.6. Apărarea dreptului de proprietate

Prin acțiuni în justiție (cereri de chemare în judecată)

Direct:

acțiunea în revendicare - *instrumentul prin care proprietarul unui bun poate să îl revendice de la posesorul său sau de la o altă persoană care îl deține fără drept*

Indirect:

acțiunea posesorie - *împotriva oricărei persoane care ar tulbura în mod direct exercitarea posesiei asupra unui bun*